

پراکنش جغرافیایی زیارتگاه‌های شهدای گمنام در استان کهگیلویه و بویر احمد و تأثیرات آن در ترویج ارزش‌های معنوی دفاع مقدس

اسماعیل غلامحسینی^۱

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۱۲/۰۷

محمود عیوضلو^۲

تاریخ پذیرش نهایی: ۱۳۹۸/۰۴/۰۷

رضا مهربانی^۳

چکیده

بر اساس نظریه‌های دانشمندان علم جغرافیا، محیط‌ها و مکان‌های جغرافیایی بر روح، روان و رفتار انسان‌ها تأثیرگذار هستند، زیارتگاه‌های شهدای گمنام که یادآور حماسه‌ها و خلق ارزش‌های دوران هشت سال دفاع مقدس توسط رزمندگان اسلام می‌باشد نیز از جمله این مکان‌های جغرافیایی هستند که می‌توانند حماسه‌ها و ارزش‌ها را در ذهن‌ها، رفتار و افکار انسان‌ها زنده نگه داشته و به نسل‌های آینده منتقل کنند.

شهادت و مجاهدت در راه خدا دارای ارزشی بس والا و متعالی است، شهدای گمنام نیز که دارای مظلومیت خاصی هستند زیارتگاهشان مورد توجه اقشار مختلف جامعه قرار گرفته است.

در این پژوهش که هدف از آن تأثیرگذاری پراکندگی جغرافیایی زیارتگاه‌های شهدای گمنام بر ترویج ارزش‌های معنوی دفاع مقدس در استان کهگیلویه و بویر احمد می‌باشد، از روش توصیفی - تحلیلی و پیمایشی استفاده شده است.

جمع‌آوری اطلاعات به روش کتابخانه‌ای، اسنادی و میدانی (از طریق مراجعه به جامعه فرهنگی استان و توزیع ۴۰۰ پرسش‌نامه)، تجزیه و تحلیل یافته‌ها با استفاده از نرم‌افزار (spss22) و آزمون پیرسون انجام شده است. بر اساس یافته‌های تحقیق، پراکندگی جغرافیایی زیارتگاه‌های شهدای گمنام در استان کهگیلویه و بویر احمد در ترویج ارزش‌های معنوی دفاع مقدس تأثیرگذار بوده است. به طوری که گویه‌های مؤلفه ارزش‌های معنوی امتیاز بالایی را از طرف پاسخ‌گویان دریافت کرده‌اند که بیانگر اهمیت و انتخاب مکان‌های مناسب و تأثیر آن بر روی ساکنان محلی است.

واژگان کلیدی

ارزش‌های معنوی؛ دفاع مقدس؛ شهدای گمنام؛ پراکنش جغرافیایی؛ کهگیلویه و بویر احمد

۱. دانشیار دانشگاه جامع امام حسین(ع)

۲. پژوهشگر دانشگاه جامع امام حسین(ع)

۳. نویسنده مسئول: کارشناسی ارشد دانشگاه جامع امام حسین(ع)

ارزش‌های معنوی و الهی به‌ویژه فرهنگ ایثار و شهادت به‌عنوان یک پدیده اجتماعی و دینی علاوه بر اینکه در دوره معاصر بر ضرورت آن تأکید می‌گردد، از همان صدر اسلام به اهمیت آن اشاره شده است.

در طول هشت سال دفاع مقدس رزمندگان اسلام با اتکا به ارزش‌های معنوی توانستند در مقابل قدرت‌های دنیا ایستادگی کنند و پیروزی‌های پی‌درپی را برای ملت ایران رقم بزنند و شهدای زیادی را تقدیم نظام اسلامی کنند. در این اثنا پیکر مطهر تعداد زیادی از شهداء در طول دوران دفاع مقدس در زیر خاک دفن شدند که به‌علت شرایط سخت جنگی امکان شناسایی و انتقال آنها به آغوش وطن میسر نبود، پس از پایان دفاع مقدس پیکرهای مطهر این عزیزان تفحص شدند که تعداد زیادی از آنها قابل شناسایی نبودند؛ جهت پاسداشت مجاهدت و ایثارگری‌های رزمندگان اسلام به‌ویژه شهدای گمنام، پیکرهای مطهرشان را در مکان‌های مختلف جغرافیایی در سطح شهرها تدفین و بناهای یادبودی را نیز بر آنها احداث نمودند تا علم و نشانه‌ای بر مجاهدت و ایثارگری‌های این عزیزان برای همه نسل‌های جامعه بشری باشد. این محیط‌ها و اماکن مذهبی دارای روابط دوسویه هستند، اهمیت این مکان‌ها به‌لحاظ تأثیری که بر اذهان، روحیات و رفتار انسان‌ها دارند، حائز اهمیت است.

استان کهگیلویه و بویر احمد با مساحتی حدود ۱۵۵۰۴ کیلومتر مربع واقع در محدوده جنوب غرب کشور و در دامنه‌های سلسله جبال زاگرس، بین ۲۹ درجه و ۴۹ دقیقه تا ۳۱ درجه و ۲۷ دقیقه عرض شمالی و ۴۹ درجه و ۵۳ دقیقه تا ۵۱ درجه و ۵۳ دقیقه طول شرقی قرار گرفته است. این استان از غرب با خوزستان، از شمال با چهار محال و بختیاری، از شمال شرق با اصفهان، از شرق و جنوب شرق با فارس و از جنوب غرب با بوشهر همسایه است (چکیده مطالعات برنامه آمایش سرزمین استان کهگیلویه و بویراحمد، ۱۳۹۸: ۲۵).

بر اساس آخرین سرشماری سال ۱۳۹۵، جمعیت کل استان کهگیلویه و بویر احمد ۷۱۳ هزار و ۵۲ نفر و شهرستان بویر احمد با داشتن ۲۹۹ هزار و ۸۸۵ نفر پرجمعیت‌ترین منطقه کهگیلویه و بویر احمد و باشت با جمعیت ۲۱ هزار و ۶۹۰ نفری کم‌جمعیت‌ترین منطقه استان است. جمعیت شهرستان کهگیلویه ۱۳۱ هزار و ۳۵۱ نفر و جمعیت شهرستان گچساران ۱۲۴ هزار و ۹۶ نفر می‌باشد همچنین

جمعیت شهرستان‌های دنا ۴۲ هزار و ۵۳۹ نفر، بهمئی ۳۸ هزار و ۱۳۶ نفر و شهرستان چرام ۳۳ هزار و ۵۴۳ نفر است و جمعیت شهرستان لنده ۲۱ هزار و ۸۱۲ نفر اعلام شده است (سایت مرکز آمار ایران).

استان کهگیلویه و بویر احمد در طول هشت سال دفاع مقدس در تعداد رزمندگان اعزامی به جبهه‌ها و هم در تعداد شهداء به نسبت جمعیت جزء استان‌های اول کشور بوده است، لذا در تمام مناطق این استان حتی دورافتاده‌ترین روستاها و مناطق جایی وجود ندارد که ایثارگر، رزمنده، جانباز، آزاده و شهید تقدیم این انقلاب نکرده باشد و یا مزار مطهر شهداء در آنجا وجود نداشته باشد.

تعداد ۲۱ زیارتگاه شهید گمنام که مدفن پیکر مطهر ۴۶ شهید است در شهرستان‌های مختلف استان نیز وجود دارند که قبور مطهر آنها زیارتگاه مردم استان است، مظلومیت شهدای گمنام و پراکندگی جغرافیایی مزار مطهر این شهدای عزیز می‌تواند مزید بر موارد فوق در ترویج ارزش‌های دفاع مقدس نقش اساسی داشته باشد.

در اهمیت موضوع همین بس که «جهاد و ارزش‌های وابسته به آن به‌ویژه ایثار و شهادت» فوز عظیم و بالاترین درجه قرب الی الله است. لذا ضرورت ایجاب می‌کند تا با حفظ، نشر و ترویج این ارزش‌ها در بین جوانان و نسل‌های جدید، فرهنگ جهاد در راه خدا از جمله ایثار و شهادت زنده نگه داشته شود تا ظلم و بی‌عدالتی در جهان برچیده شود و جامعه بشری به سوی سعادت و قرب الهی که هدف نهایی خلقت انسان‌ها است رشد و تکامل یابد.

این پژوهش در پی پاسخ‌گویی به این سؤال است که پراکندگی جغرافیایی زیارتگاه‌های شهدای گمنام در استان کهگیلویه و بویر احمد چه تأثیری در ترویج ارزش‌های معنوی دفاع مقدس دارند؟

فرضیه تحقیق

پراکنش جغرافیایی زیارتگاه‌های شهدای گمنام (در استان کهگیلویه و بویر احمد) در ترویج ارزش‌های معنوی دفاع مقدس تأثیر دارد.

هدف تحقیق

شناخت آثار پراکنش جغرافیایی زیارتگاه‌های شهدای گمنام در ترویج ارزش‌های معنوی دفاع مقدس در استان کهگیلویه و بویر احمد می‌باشد.

قلمرو زمانی تحقیق

این تحقیق از نظر زمانی مقطع پس از دوران دفاع مقدس و زمان تفحص شهدا و تدفین شهدای گمنام در مناطق مختلف استان کهگیلویه و بویراحمد می‌باشد که در بهمن ماه سال ۱۳۹۸ انجام شده است.

قلمرو مکانی تحقیق

قلمرو مکانی تحقیق، شهرستان‌های استان کهگیلویه و بویر احمد می‌باشد که در جنوب غربی ایران قرار دارند.

پیشینه تحقیق

اندیشمندان بسیاری در طول تاریخ، پیرامون اهمیت و نقش اماکن مقدس و ترویج ارزش‌ها از طریق این اماکن در زندگی مردم، پژوهش‌های داشته‌اند که خود نشان از جایگاه والای این اماکن در جوامع مختلف می‌باشد. از جمله: ترکی (۱۳۷۸)، در مقاله‌ای با عنوان «مفهوم زیارت و نقش آن در بهداشت روانی و تعالی روح»، یوسفی جولدندان (۱۳۸۹)، در مقاله‌ای با عنوان "کارکرد مزارات و زیارتگاه‌ها"، اسدیان و رائی (۱۳۸۹)، در مقاله‌ای با عنوان «نقش زیارت در بهداشت روانی و تعالی روح» به اماکن زیارتی و تأثیرات آنها بر انسان‌ها پرداخته‌اند. اسکندری و جعفری (۱۳۹۲) در کتاب مدیریت دفاعی بر اساس ارزش‌های دوران دفاع مقدس، ارزش‌های معنوی دفاع مقدس و نقش آنها در پیروزی رزمندگان اسلام را بررسی کرده‌اند.

روش تحقیق

این مطالعه توصیفی - تحلیلی و از نوع پیمایشی بوده و هدف از آن دستیابی به آثار پراکنش جغرافیایی زیارتگاه‌های شهدای گمنام و تأثیر آنها در ترویج ارزش‌های معنوی دفاع مقدس (در استان کهگیلویه و بویر احمد) می‌باشد. ضمناً با استفاده از پرسش‌نامه ۱۰ سؤالی، که در پنج مورد اول وضعیت جغرافیایی و شکل ظاهری زیارتگاه شهدای گمنام مورد سؤال قرار گرفته و در پنج مورد دوم الگو بودن شهدا و چهار مورد از ارزش‌های معنوی دفاع مقدس پرسیده شده‌اند، با مراجعه به جامعه فرهنگی استان، داده‌ها را جمع‌آوری نموده سپس با

استفاده از نرم‌افزار SPSS22 و آزمون‌های پیرسون، رگرسیون، t دوجمله‌ای، t تک نمونه‌ای، آلفای کرونباخ و از طریق روش‌های استنباط آماری، تجزیه و تحلیل شده است و در نهایت به سنجش شاخص‌های ارزش‌های معنوی دفاع مقدس در استان کهگیلویه و بویر احمد پرداخته است.

جامعه آماری تحقیق حاضر ۸۱۰۰۰ نفر از افراد مشغول به کار در استان کهگیلویه و بویر احمد شامل: کارمندان دولت (۳۰۰۰۰ نفر)، دانشگاهیان شامل دانشجویان و اساتید (۳۶۰۰۰ نفر)، معلمان (۹۰۰۰)، طلاب (۳۰۰۰) و نظامیان (حدوداً ۳۰۰۰ نفر)، جمعاً ۸۱۰۰۰ نفر در سال ۱۳۹۸ می‌باشد. در این پژوهش اعضای جامعه هدف دارای سن ۱۸ تا ۷۰ سال می‌باشند. جمعیت نمونه با توجه به جامعه آماری، با استفاده از جدول مورگان ۳۸۲ نفر در نظر گرفته شد که برای دقت و اعتبار علمی به تعداد ۴۰۰ نفر به‌عنوان حجم نمونه در این تحقیق ارتقا یافت.

روش نمونه‌گیری: با توجه به ناهمگنی جمعیت، شیوه نمونه‌گیری تصادفی از نوع طبقه‌ای چند مرحله‌ای می‌باشد. در این مطالعه شهرستان بویر احمد به‌عنوان شهرستان مرکز استان به نمایندگی شهرستان‌های بویر احمد و دنا، شهرستان گچساران به نمایندگی شهرستان‌های گچساران و باشت؛ شهرستان کهگیلویه به نمایندگی شهرستان‌های کهگیلویه، بهمئی، چرام و لنده به‌عنوان شهرستان‌های منتخب در نمونه‌گیری خوشه‌ای انتخاب می‌شوند. جمعیت نمونه متناسب با سهم هر شهرستان از جمعیت جامعه آماری محاسبه و نمونه‌ها به‌شیوه نمونه‌گیری تصادفی از نوع طبقه‌ای چند مرحله‌ای انتخاب و مورد مصاحبه قرار می‌گیرد. بدین‌گونه که نمونه‌های مورد مطالعه با مراجعه به دانشگاه‌ها، ادارات و نهادهای دولتی، مدارس آموزش و پرورش، حوزه‌های علمیه و مراکز نظامی به‌نسبت جمعیت هر شهرستان و به‌نسبت جمعیت هر قشر، پرسش‌نامه نهایی به‌طور تصادفی توسط پرسشگران کارآموده و با تجربه در بین اعضای جامعه هدف توزیع، تکمیل و جمع‌آوری گردید.

جدول ۱. جامعه آماری و حجم نمونه به تفکیک شهرستان‌های استان

ردیف	نام شهرستان	جامعه آماری	درصد حجم نمونه	تعداد حجم نمونه
۱	بویر احمد	۲۹۹۰۰۰ نفر	۴۲ درصد	۱۶۸ نفر
۲	دنا	۴۲۰۰۰ نفر	۶ درصد	۲۴ نفر
۳	گچساران	۱۲۴۰۰۰ نفر	۱۸ درصد	۷۲ نفر
۴	باشت	۲۲۰۰۰ نفر	۳/۵ درصد	۱۴ نفر
۵	کهگیلویه	۱۳۱۰۰۰ نفر	۱۹ درصد	۷۶ نفر
۶	بهمنی	۳۵۰۰۰ نفر	۵ درصد	۲۰ نفر
۷	چرام	۳۳۰۰۰ نفر	۴/۷ درصد	۱۸ نفر
۸	لنده	۲۰۰۰۰ نفر	۲/۸ درصد	۱۲ نفر

ادبیات و مبانی نظری تحقیق

مفهوم زیارتگاه و زیارت

از دیرباز محل دفن رجال دینی، سیاسی و عرفانی و نیز حکیمان و شاعران و همه کسانی که به نحوی مورد توجه مردم بوده است، به گونه‌ای که با ساخت بارگاه بر روی قبر آن افراد، ضمن آنکه اسبابی پدید می‌آوردند تا آن قبر از بین نرود و یاد و خاطره شخص مدفون فراموش نشود، به علاوه به زیارت او نیز می‌رفتند و حاجات خود را به واسطه او از خداوندشان طلب می‌کردند. این گونه بود که مزار (محل زیارت و دیدار) پدید می‌آمد، که بعضاً مورد احترام مردم منطقه‌ای وسیع می‌گشت (مقدم، علیرضا، ۱۳۹۰: ۸۶).

از جمله مناسک دینی مسلمانان، از زمان بنای خانه کعبه، زیارت است. از آنجا که اسلام مکتبی جامع و واقع‌گرا بوده و به همه جوانب نیازهای انسان، اعم از دنیایی و آخرتی، جسمی و روحی، عقلی و فکری، احساسی و عاطفی، فردی و اجتماعی توجه کرده است، برخی از اندیشمندان بر این باورند که زیارت تأثیر انکارناپذیری بر سلامت روح و جسم زائر دارد. سازوکار این تأثیر را می‌توان این گونه تبیین کرد: چون زیارت ترکیبی از گرایش و شناخت بوده و خاستگاه اصلی آن در قلب انسان است، از این طریق شوق و اراده انسان را جهت داده، تأثیراتی بر رفتار انسان می‌گذارد (سبحانی، میر دریکوندی، ۱۳۹۳: ۱۳).

معنای لغوی زیارت

زیارت از ریشه زور به معنای میل به چیزی است (ابن فارس، ۱۴۱۱ ق: ۳۶).

شهادای گمنام

با شروع جنگ تحمیلی ادبیات گمنامی در حوزه دفاع مقدس شکل دیگری به خود گرفت. هنگامی که رزمندگان دلاور ایران اسلامی در برابر تجاوز دشمن بعثی و عراقی قرار گرفتند، در آن هنگامه عملیات و نبردهای شدید، برخی از پیکرهای مطهر شهدا امکان برگشت به عقبه خودی نداشت و بعد از جنگ تحمیلی نیز ابدان شریفشان سالها در زیر آفتاب سوزان ماند. بعد از پایان جنگ، تفحص و جستجو برای کشف و شناسایی شهدای مفقود در غرب و جنوب کشور شروع شد. از میان شهدای مفقودالثری که در جریان تبادل شهدا و تفحص کشف شد، (آنانی که برایشان نام و اعتبار محلی از اعراب نداشت) بسیاری از شهدا از علائم هویت یاب همچون پلاک برخوردار نبودند، بنابراین نام و شناسنامه‌شان شناسایی نشد و بدین صورت مفتخر به «شهید گمنام» شدند (سایت کمیته جستجوی مفقودین).

<http://www.tafahoseshohada.ir>

ارزش

ارزش در لغت، به معنای قیمت، بها، ارج، شایستگی و زیندگی است. ارزش در هر یک از ساحت‌های اجتماع، اقتصاد، فرهنگ، دین، حقوق، اخلاق، دارای معنای خاص است. ارزش‌های اسلامی در مفهوم عام و گسترده عبارت است از آنچه از نظر دین مقدس اسلام مطلوب و سودمند است؛ ولی گاه از ارزش‌های اسلامی، معنای خاصی اراده می‌شود و در مفهوم خاصش یعنی آن ارزش‌هایی که اسلام مطلوب و ارزشمند بودن آنها را در عرصه اخلاق به رسمیت شناخته است. از این رو، منظور از ارزش‌های اسلامی به عنوان یکی از عوامل معنوی و فرهنگی دفاع مقدس، مهم‌ترین ارزش‌های اخلاقی است که رزمندگان اسلامی در دوران دفاع مقدس، به آنها آراسته بودند (مظفر، ۱۳۸۳).

شهید مطهری می‌گوید: «یک مکتب به ارزش‌های معنوی نیازمند است و بدون اعتقاد به حکیمانه بودن خلقت نمی‌توان به چنین ارزش‌هایی ایمان پیدا کرد و چنین آرمان‌هایی لازمه هر حرکت است و مکتب باید آنها را به وجود آورد. بدین معنی که برای هر فرد، زندگی فردی و شخصی منتهای آرزو نباشد، بلکه کارهای بزرگ منتهای آرزو باشد» (مطهری، ۱۳۹۰: ۴۹).

ارزش‌های دفاع مقدس و مصادیق آنها

ارزش‌های دفاع مقدس، متأثر از شرایط جنگی، مذهبی و ملی است که ملت

جمهوری اسلامی ایران تحقق آنها را در قالب انقلاب اسلامی آرزو کرد و دارای ۵ ویژگی می‌باشد:

۱. این ارزش‌ها دارای جنبه عینی هستند.
۲. عمدتاً ریشه در گذشته مذهبی و ملی ما دارند.
۳. طی دوره معینی (جنگ) تجسم یافته‌اند.
۴. به‌طور خاص و آرمانی در قشرهایی که بیشترین ارتباط مختارانه را با جنگ برقرار کرده‌اند، متبلور شده است.
۵. این ارزش‌ها در افراد، حامل بار معرفتی خاص هستند (مجموعه مقالات دفاع مقدس، ۱۳۷۳: ۱۱۳ - ۱۱۶).

در کتاب مدیریت دفاعی بر اساس ارزش‌های دوران دفاع مقدس، ارزش‌های دفاع مقدس بدین شرح تقسیم‌بندی شده است: اخلاص، تکلیف محوری، روحیه داشتن، روحیه بخشی، اعتمادبه‌نفس، شجاعت، عزتمندی، ایثار، شهادت‌طلبی، صبر، توسل به اهل‌بیت، توکل به خداوند، یاد خدا، جهاد محوری، تواضع، زهد، ساده‌زیستی، خودسازی، بصیرت محوری، هوشیار، ولایت محوری، خدمتگذاری، مردمی بودن، پیش‌گامی در صحنه عملیات، حضور داوطلبانه، خلاقیت، نوآوری، ابتکار عمل، آگاه‌سازی، مخاطره‌پذیری، تدبیر، چالاکی، حفظ بیت‌المال، برادری، عدالت‌محوری، توان‌افزایی، انعطاف‌پذیری، انطباق‌پذیری، انضباط‌پذیری و حفظ اسرار (اسکندری و جعفری، ۱۳۹۲: ۲۷۲ - ۲۷۶).

دفاع مقدس

مقدس در لغت به معنای پاک و پاکیزه، شایسته پرستش و احترام، دارای کیفیت آسمانی و بسیار با ارزش و گرامی آمده است و دفاع مقدس یعنی دفع تهاجم دشمن که مبتنی بر ارزش‌های انسانی است و دارای قداست است (شربت‌ی و پیری، ۱۳۹۷: ۱۴).

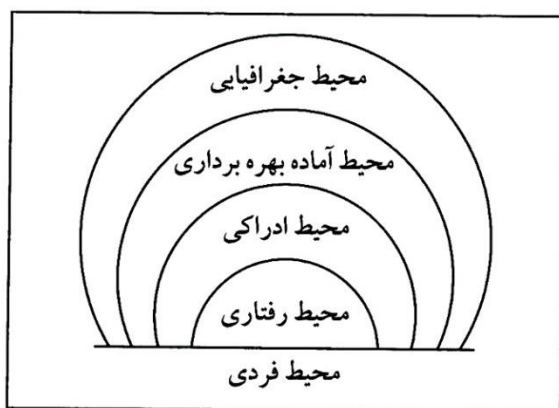
مبانی نظری

جغرافیای رفتاری، در پی کشف و شناخت نقشه‌های ذهنی مردم و پرده‌برداری از ادراکات عمیق آنها درباره مکان‌ها است. در واقع، در این مکتب جغرافیایی، تأکید و گفتمان میان صورت ذهنی، جامعه و فضا، مورد توجه می‌باشد (Steve Pile, 1996: 1).

جغرافیایی رفتاری، در زمینه شیوه‌هایی که در آن، مردم ادراک می‌کنند، سپس واکنش مطلوب نشان می‌دهند و در نهایت در محیط‌شان تأثیر می‌گذارند به بررسی می‌پردازد (John Small and Michael Witherick, 1990).

بی.اف. اسکینر، استاد دانشگاه معروف هاروارد، از برجسته‌ترین رفتارگرایان معاصر به‌شمار می‌رود. او علل رفتار آدمی را در محیط او جستجو می‌کند. اسکینر برای حل مشکلات انسان، تکنولوژی رفتار را پیشنهاد می‌کند و به روایت او، تکنولوژی رفتار، علمی است که به کنترل و نظارت بر محیط چشم دوخته است و به‌جای آنکه درصد تغییر انسان باشد دگرگون کردن محیط را در راه هدف‌های موردنیاز اجتماع دنبال می‌کند. این اندیشه از آنجا سرچشمه می‌گیرد که به گمان رفتارگرایان، این عوامل خارجی است که انسان را از هر جهت تحت کنترل دارند (شکویی، ۱۳۸۸: ۱۱۵).

شکل ۱. طبقه‌بندی سلسله‌مراتبی از محیط

منبع: به نقل از شکویی، ۱۳۸۶: ۱۲۵

در کشورهای اسلامی که اصول زندگی سیاسی خود را در قرون معاصر بر نفی اصول اعتقادی مذهبی نهاده‌اند، با همه تلاش‌هایی که با ساختن بناهای معظم، میادین باشکوه، بناهای یادبود، مجسمه‌های شخصیتی سیاسی و نصب آنها در بهترین جاها؛ و به‌کارگیری اصول خاص اداری و سیاسی از آرمان‌های مسلکی و فلسفی خود، هماهنگ با انهدام پدیده‌های جغرافیایی منبث از اصول اعتقادی - مذهبی به‌کار بسته‌اند، هنوز موفق نشده‌اند نوارهای جغرافیایی خاص و ویژه‌ای همانند

پدیده‌های ملهم از اصول اعتقادی مذهبی به وجود آورند. اگر یک روز هم بدان مرتبه از نفوذ برسند، دیدگاه بحث ما که رابطهٔ ایدئولوژی و پدیده‌های جغرافیایی ناظر است تغییری نمی‌یابد؛ در آن صورت، نفوذ ایدئولوژی الحادی را در ابداع پدیده‌های جغرافیایی در سطح زمین در می‌یابیم (سعیدی رضوانی، عباس، ۱۳۶۸: ۱۵).

نظریهٔ ارزشی در دین اسلام

در دین اسلام ارزش‌های اخلاقی ریشه در فطرت انسان دارد و چون فطرت در همهٔ انسان‌ها مشترک و واحد است ارزش‌های والای معنوی و فضیلت‌های اخلاقی نیز در همهٔ اعصار و در جمیع مکان‌ها ثابت بوده شرافت و ارزش و منزلت واحدی برخوردار می‌باشد (اسماعیلی یزدی، ۱۳۸۲: ۲۴).

در اسلام با توجه به باورهای الهی یک ارزش نهایی وجود دارد که هدف از خلقت انسان‌ها همان می‌باشد. ارزش، رسیدن به قرب الهی است. با توجه به باور به یگانگی خداوند متعال که وجودی ازلی و ابدی است. مبدأ و مقصد انسان همانا خداوند متعال است. بنابراین ارزش نهایی نیز قرب الهی می‌باشد (اسکندری و جعفری، ۱۳۹۲: ۵۰).

و به‌راستی ارزش نهایی رزمندگان اسلام نیز در هشت سال دفاع مقدس علیه مزدوران کافر عراقی قرب الهی، کسب رضایت خداوند و در نهایت رسیدن به سعادت ابدی بود. و تمامی ارزش‌های دیگر برای رسیدن به این ارزش نهایی معنا و مفهوم واقعی خود را پیدا می‌کنند (همان).

یافته‌های تحقیق

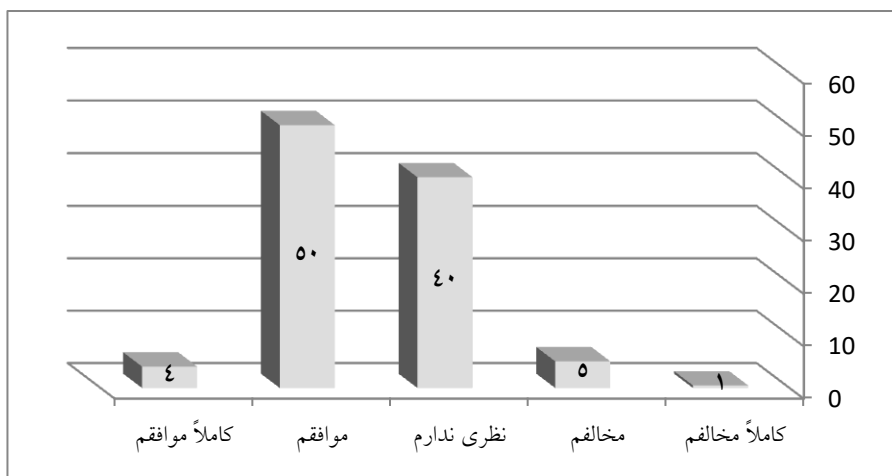
نتایج آمار توصیفی داده‌ها

نتایج زیر بخشی از تحلیل توصیفی داده‌های حاصل می‌باشد.

جدول ۲. نتایج توصیفی داده‌های پژوهش (پرسش‌نامه)

متغیرهای تحقیق	شاخص‌های تحقیق	فراوانی نسبی پاسخ‌گویان به گویه‌ها					شاخص‌های تحقیق	متغیرهای تحقیق
		کاملاً موافقم	موافقم	نظری ندارم	مخالفم	کاملاً مخالفم		
پراکندگی جغرافیایی زیارتگاه شهدای گمنام	۳/۸۶	٪۳۲,۰۰	٪۴۵,۰۰	٪۵,۰۰	٪۱۲,۸۰	٪۵,۰۰	سؤال ۱	
	۳/۳۹	٪۱۷,۸۰	٪۳۸,۸۰	٪۱۴,۸۰	٪۲۱,۸۰	٪۶,۸۰	سؤال ۲	
	۳/۹۶	٪۳۵,۰۰	٪۳۸,۳۰	٪۱۶,۰۰	٪۸,۳۰	٪۲,۳۰	سؤال ۳	
	۴/۴۲	٪۵۸,۸۰	٪۳۱,۰۰	٪۴,۳۰	٪۳,۸۰	٪۱,۸۰	سؤال ۴	
	۳/۷۴	٪۲۰,۰۰	٪۴۶,۰۰	٪۲۳,۳۰	٪۶,۸۰	٪۳,۰۰	سؤال ۵	
ارزش‌های معنوی (دینی) مقدس	۴/۷۳	٪۷۷,۳۰	٪۲۰,۰۰	٪۱,۵۰	٪۰,۸۰	٪۰,۵۰	سؤال ۶	
	۴/۶۰	٪۶۶,۳۰	٪۲۸,۳۰	٪۴,۳۰	٪۱,۰۰	٪۰,۰۰	سؤال ۷	
	۴/۵۱	٪۶۰,۸۰	٪۳۲,۰۰	٪۵,۳۰	٪۱,۰۰	٪۰,۸۰	سؤال ۸	
	۴/۵۶	٪۶۲,۸۰	٪۳۱,۳۰	٪۴,۰۰	٪۱,۰۰	٪۰,۵۰	سؤال ۹	
	۴/۴۸	٪۶۱,۳۰	٪۲۸,۵۰	٪۷,۳۰	٪۱,۳۰	٪۱,۳۰	سؤال ۱۰	

منبع: یافته‌های پژوهش

نمودار ۱. توزیع متغیر پراکندگی جغرافیایی زیارتگاه شهدای گمنام

با توجه به آنچه که از نمودار یک قابل ملاحظه می‌باشد، در این متغیر یک درصد از پاسخ‌دهندگان به گزینه کاملاً مخالفم، ۵ درصد به گزینه مخالفم، ۴۰ درصد به گزینه نظری ندارم، ۵۰ درصد به گزینه موافقم و ۴ درصد به گزینه کاملاً موافقم پاسخ داده‌اند.

جدول ۳. نتایج توصیفی داده‌های مربوط به گویه (۱)،

«محل دفن شهدای گمنام شهر ما مکانی مناسب و دسترسی به آن آسان است.»

		فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
Valid	کاملاً مخالفم	۲۰	۵/۰	۵/۰	۵/۰
	مخالفم	۵۱	۱۲/۸	۱۲/۸	۱۷/۸
	نظری ندارم	۲۰	۵/۰	۵/۰	۲۲/۸
	موافقم	۱۸۰	۴۵/۰	۴۵/۱	۶۵/۹
	کاملاً موافقم	۱۲۸	۳۲/۰	۳۲/۱	۱۰۰/۰
Total		۳۹۹	۹۹/۸	۱۰۰/۰	
Missing	۰/۰۰	۱	۰/۰۳		
Total		۴۰۰	۱۰۰/۰		

با توجه به داده‌های جدول شماره ۳، افراد مورد سؤال در این گویه ۵ درصد به گزینه کاملاً مخالفم، ۱۲/۸ درصد به گزینه مخالفم، ۵ درصد نظری ندارم، ۴۵ درصد موافقم و ۳۲ درصد به گزینه کاملاً موافقم اشاره داشته‌اند.

جدول ۴. نتایج توصیفی داده‌های مربوط به گویه (۲)،

«با توجه به بافت جمعیتی شهر ما، تعداد زیارتگاه‌های شهدای گمنام در آن به اندازه است.»

		فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
Valid	کاملاً مخالفم	۲۷	۶/۸	۹/۸	۸۰/۶
	مخالفم	۸۷	۲۱/۸	۲۱/۸	۲۸/۶
	نظری ندارم	۵۹	۱۴/۸	۱۴/۸	۴۳/۴
	موافقم	۱۵۵	۳۸/۸	۳۸/۸	۸۲/۲
	کاملاً موافقم	۷۱	۱۷/۸	۱۷/۸	۱۰۰/۰
Total		۳۹۹	۹۹/۸	۱۰۰/۰	
Missing	۰/۰۰	۱	۳/۰		
Total		۴۰۰	۱۰۰/۰		

با توجه به داده‌های جدول شماره ۴، افراد مورد سؤال در این گویه ۶/۸ درصد به گزینه کاملاً مخالفم، ۲۱/۸ درصد به گزینه مخالفم، ۱۴/۸ درصد نظری ندارم، ۳۸/۸ درصد موافقم و ۱۷/۸ درصد به گزینه کاملاً موافقم اشاره داشته‌اند.

جدول ۵. نتایج توصیفی داده‌های مربوط به گویه (۳)،

«تدفین شهدای گمنام را برای سایر مناطق پرجمعیت استان پیشنهاد می‌دهم».

		فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
Valid	کاملاً مخالفم	۹	۲/۳	۲/۳	۲/۳
	مخالفم	۳۳	۸/۳	۸/۳	۱۰/۵
	نظری ندارم	۶۴	۱۶/۰	۱۶/۰	۲۶/۶
	موافقم	۱۵۳	۳۸/۳	۳۸/۳	۴۶/۹
	کاملاً موافقم	۱۴۰	۳۵/۰	۳۵/۱	۱۰۰/۰
	Total	۳۹۹	۹۹/۸	۱۰۰/۰	
Missing	۰۰/۰	۱	۳/۰		
Total		۴۰۰	۱۰۰/۰		

با توجه به داده‌های جدول شماره ۵، افراد مورد سؤال در این گویه ۲/۳ درصد به گزینه کاملاً مخالفم، ۸/۳ درصد به گزینه مخالفم، ۱۶ درصد نظری ندارم، ۳۸/۳ درصد موافقم و ۳۵ درصد به گزینه کاملاً موافقم اشاره داشته‌اند.

جدول ۶. نتایج توصیفی داده‌های مربوط به گویه (۴)،

«در اطراف زیارتگاه شهدای گمنام پیش‌بینی امکانات رفاهی نظیر (حسینیه، وضوخانه،

فضای سبز و...) لازم و ضروری است.»

		فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
Valid	کاملاً مخالفم	۷	۱/۸	۱/۸	۱/۸
	مخالفم	۱۵	۳/۸	۳/۸	۵/۵
	نظری ندارم	۱۷	۴/۳	۴/۳	۹/۸
	موافقم	۱۲۴	۳۱/۰	۳۱/۲	۴۱/۰
	کاملاً موافقم	۲۳۵	۵۸/۸	۵۹/۰	۱۰۰/۰
	Total	۳۶۸	۹۹/۵	۱۰۰/۰	
Missing	۰۰/۰	۲	۵/۰		
Total		۴۰۰	۱۰۰/۰		

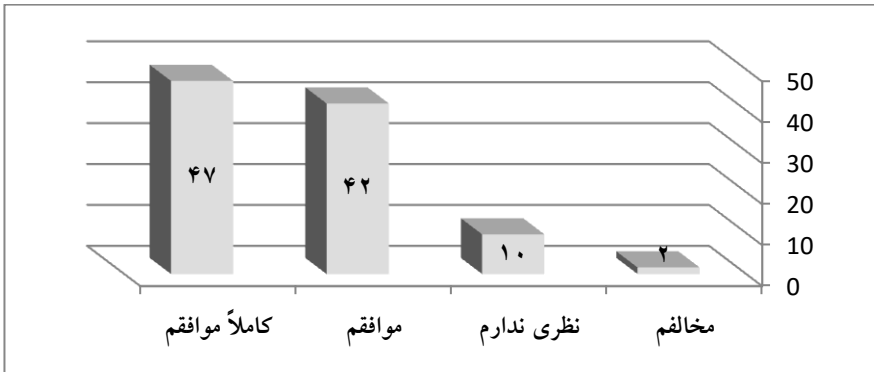
با توجه به داده‌های جدول شماره ۶، افراد مورد سؤال در این گویه ۱/۸ درصد به گزینه کاملاً مخالفم، ۳/۸ درصد به گزینه مخالفم، ۴/۳ درصد نظری ندارم، ۳۱ درصد موافقم و ۵۸/۸ درصد به گزینه کاملاً موافقم اشاره داشته‌اند.

جدول ۷. نتایج توصیفی داده‌های مربوط به گویه (۵)،

«معماری زیارتگاه شهدای گمنام شهر ما با معماری اسلامی ایرانی تطابق دارد.»

		فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
Valid	کاملاً مخالفم	۱۲	۳/۰	۳/۰	۳/۰
	مخالفم	۲۷	۶/۸	۶/۸	۶/۸
	نظری ندارم	۹۳	۲۳/۳	۲۳/۵	۳۳/۳
	موافقم	۱۸۴	۴۶/۰	۴۶/۵	۷۹/۸
	کاملاً موافقم	۸۰	۲۰/۰	۲۰/۲	۱۰۰/۰
Total		۳۹۶	۹۹/۰	۱۰۰/۰	
Missing	.00	۴	۱/۰		
Total		۴۰۰	۱۰۰/۰		

با توجه به داده‌های جدول شماره ۷، افراد مورد سؤال در این گویه ۰/۳ درصد به گزینه کاملاً مخالفم، ۶/۸ درصد به گزینه مخالفم، ۲۳/۳ درصد نظری ندارم، ۴۶ درصد موافقم و ۲۰ درصد به گزینه کاملاً موافقم اشاره داشته‌اند.

نمودار ۲. توزیع متغیر ارزش‌های معنوی دفاع مقدس

با توجه به آنچه که از نمودار قابل ملاحظه می‌باشد، در این متغیر ۲ درصد از پاسخ دهندگان به گزینه مخالفم، ۱۰ درصد به گزینه نظری ندارم، ۴۲ درصد به گزینه موافقم و ۴۷ درصد به گزینه کاملاً موافقم پاسخ داده‌اند.

جدول ۸. نتایج توصیفی داده‌های مربوط به گویه (۶)،

«شهادت را انسان‌های می‌دانم که برای ما و نسل‌های آینده الگو هستند.»

		فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
Valid	کاملاً مخالفم	۲	۰/۵	۰/۵	۰/۵
	مخالفم	۳	۰/۸	۰/۸	۱/۳
	نظری ندارم	۳	۱/۵	۱/۵	۲/۸
	موافقم	۸۰	۲۰/۰	۲۰/۰	۲۲/۸
	کاملاً موافقم	۳۰۹	۷۷/۳	۷۷/۳	۱۰۰/۰
Total		۴۰۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	

با توجه به داده‌های جدول شماره ۸، افراد مورد سؤال در این گویه ۰/۵ درصد به گزینه کاملاً مخالفم، ۰/۸ درصد به گزینه مخالفم، ۱/۵ درصد نظری ندارم، ۲۰ درصد موافقم و ۷۷/۳ درصد به گزینه کاملاً موافقم اشاره داشته‌اند.

جدول ۹. نتایج توصیفی داده‌های مربوط به گویه (۷)،

«رمز موفقیت و پیروزی شهداء در ارتباط آنها با خدا بود.»

		فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
Valid	مخالفم	۴	۱/۰	۱/۰	۱/۰
	نظری ندارم	۱۷	۴/۳	۴/۳	۵/۳
	موافقم	۱۱۳	۲۸/۳	۲۸/۳	۳۳/۶
	کاملاً موافقم	۲۶۵	۶۶/۳	۶۶/۴	۱۰۰/۰
	Total	۳۹۹	۹۹/۸	۱۰۰/۰	
Missing	.00	۱	۰/۳		
Total		۴۰۰	۱۰۰/۰		

با توجه به داده‌های جدول شماره ۹، افراد مورد سؤال در این گویه صفر درصد به گزینه کاملاً مخالفم، ۱ درصد به گزینه مخالفم، ۴/۳ درصد نظری ندارم، ۲۸/۳ درصد موافقم و ۶۶/۳ درصد به گزینه کاملاً موافقم اشاره داشته‌اند.

جدول ۱۰. نتایج توصیفی داده‌های مربوط به گویه (۸)،

«زیارت شهدا روحیه ایثار و شهادت‌طلبی را در وجود انسان تقویت می‌کند.»

		فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
Valid	کاملاً مخالفم	۳	۰/۸	۰/۸	۰/۸
	مخالفم	۴	۱/۰	۱/۰	۱/۸
	ندارم نظری	۲۱	۵/۳	۵/۳	۷/۳
	موافقم	۱۲۸	۳۲/۰	۳۲/۱	۳۹/۱
	کاملاً موافقم	۲۴۳	۶۰/۸	۶۰/۹	۱۰۰/۰
	Total	۳۹۹	۹۹/۸	۱۰۰/۰	
Missing	۰/۰۰	۱	۰/۳		
Total		۴۰۰	۱۰۰/۰		

با توجه به داده‌های جدول شماره ۱۰، افراد مورد سؤال در این گویه ۰/۸ درصد به گزینه کاملاً مخالفم، ۱ درصد به گزینه مخالفم، ۵/۳ درصد نظری ندارم، ۲۳ درصد موافقم و ۶۰/۸ درصد به گزینه کاملاً موافقم اشاره داشته‌اند.

جدول ۱۱. نتایج توصیفی داده‌های مربوط به گویه (۹)،

«زیارت شهدا یاد خدا را در دل انسان زنده نگه می‌دارد.»

		فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
Valid	کاملاً مخالفم	۲	۰/۵	۰/۵	۰/۵
	مخالفم	۴	۱/۰	۱/۰	۱/۵
	ندارم نظری	۱۶	۴/۰	۴/۰	۰/۵
	موافقم	۱۲۵	۳۱/۳۱	۳۱/۴	۳۶/۹
	کاملاً موافقم	۲۵۱	۶۲/۸	۶۳/۱	۱۰۰/۰
	Total	۳۹۸	۹۹/۵	۱۰۰/۰	
Missing	.00	۲	۵/۰		
Total		۴۰۰	۱۰۰/۰		

با توجه به داده‌های جدول شماره ۱۱، افراد مورد سؤال در این گویه ۰/۵ درصد به گزینه کاملاً مخالفم، ۱ درصد به گزینه مخالفم، ۴ درصد نظری ندارم، ۳۱/۳ درصد موافقم و ۶۲/۸ درصد به گزینه کاملاً موافقم اشاره داشته‌اند.

جدول ۱۲. نتایج توصیفی داده‌های مربوط به گویه (۱۰)،

«زیارت شهدا در عمل به دستورات الهی و پایبندی به دین (نماز، امر به معروف و نهی از منکر...) تأثیرگذار است.»

		فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تجمعی
Valid	کاملاً مخالفم	۵	۱/۳	۱/۳	۱/۳
	مخالفم	۵	۱/۳	۱/۳	۲/۵
	ندارم نظری	۲۹	۷/۳	۷/۳	۹/۸
	موافقم	۱۱۴	۲۸/۵	۲۸/۶	۳۸/۴
	کاملاً موافقم	۲۴۵	۶۱/۳	۶۱/۶	۱۰۰/۰
	Total	۳۹۸	۹۹/۵	۱۰۰/۰	
Missing	۰/۰۰	۲	۰/۵		
Total		۴۰۰	۱۰۰/۰		

با توجه به داده‌های جدول شماره ۱۴، افراد مورد سؤال در این گویه ۱/۳ درصد به گزینه کاملاً مخالفم، ۱/۳ درصد به گزینه مخالفم، ۷/۳ درصد نظری ندارم، ۲۸/۵ درصد موافقم و ۶۱/۳ درصد به گزینه کاملاً موافقم اشاره داشته‌اند.

تحلیل و بررسی

فرضیه تحقیق حاکی است که بین پراکنش جغرافیایی زیارتگاه‌های شهدای گمنام (در استان کهگیلویه و بویر احمد) و ترویج ارزش‌های معنوی دفاع مقدس رابطه معناداری وجود دارد. در این بخش به کمک آزمون پیرسون به بررسی رابطه پراکنش جغرافیایی زیارتگاه‌های شهدای گمنام (در استان کهگیلویه و بویر احمد) و ترویج ارزش‌های معنوی دفاع مقدس پرداخته می‌شود. برای آزمون این فرضیه تحقیق فرض‌های آماری زیر ایجاد شد:

فرض صفر: بین پراکنش جغرافیایی زیارتگاه‌های شهدای گمنام (در استان کهگیلویه و بویر احمد) و ترویج ارزش‌های معنوی دفاع مقدس رابطه معناداری وجود ندارد.

فرض یک: بین پراکنش جغرافیایی زیارتگاه‌های شهدای گمنام (در استان کهگیلویه و بویر احمد) و ترویج ارزش‌های معنوی دفاع مقدس رابطه معناداری وجود دارد.

جدول ۱۳. نتایج آزمون هم‌بستگی پیرسون بین پراکنش جغرافیایی و ترویج ارزش‌های

معنوی دفاع مقدس

ارزش‌های معنوی (دینی) دفاع مقدس		متغیرها
p	r	پراکنش جغرافیایی
۰/۰۰۰	۰/۳۲۵	

منبع: یافته‌های تحقیق

بر اساس داده‌های جدول فوق ماتریس هم‌بستگی برای این دو متغیر ارائه شده است. با توجه به شکل فوق، میزان r هم‌بستگی بین دو متغیر پراکنش جغرافیایی زیارتگاه‌های شهدای گمنام و ترویج ارزش‌های معنوی دفاع مقدس برابر با $۰,۳۲۵$ به‌دست‌آمده که این مقدار با توجه به سطح آماری معنادار نیز می‌باشد ($p=۰,۰۰۰$). بنابراین دلیل کافی برای رد فرض صفر وجود دارد. در نتیجه فرض صفر رد می‌شود و فرض تحقیق تأیید می‌شود و می‌توان گفت: بین پراکنش جغرافیایی زیارتگاه‌های شهدای گمنام (در استان کهگیلویه و بویر احمد) و ترویج ارزش‌های معنوی دفاع مقدس رابطه معناداری وجود دارد.

**نتایج به‌دست‌آمده بر اساس مؤلفه‌های پژوهش
مؤلفه پراکندگی جغرافیایی زیارتگاه‌های شهدای گمنام در استان کهگیلویه و
بویر احمد**

در مورد تأثیر پراکندگی جغرافیایی زیارتگاه‌های شهدای گمنام بر ترویج ارزش‌های معنوی دفاع مقدس در استان کهگیلویه و بویر احمد، پاسخ دهندگان به‌نسبت سؤال: «محل دفن شهدای گمنام شهر ما مکانی مناسب و دسترسی به آن آسان است.» ۷۷ درصد موافق ۱۳/۳ درصد مخالف بودند.

نظر پاسخ دهندگان به سؤال: «با توجه به بافت جمعیتی شهر ما، تعداد زیارتگاه‌های شهدای گمنام در آن به اندازه است.» ۵۶/۶ درصد موافق و ۲۸/۶ درصد مخالف بودند.

نظر پاسخ دهندگان به سؤال: «تدفین شهدای گمنام را برای سایر مناطق پرجمعیت استان پیشنهاد می‌دهم.»

۷۳/۳ درصد موافق و ۱۰/۶ درصد مخالف بودند.

نظر پاسخ دهندگان به سؤال: «در اطراف زیارتگاه شهدای گمنام پیش‌بینی امکانات رفاهی نظیر (حسینیه، وضوخانه، فضای سبز و...) لازم و ضروری است.» ۸/۸۹ درصد موافق و ۶/۵ درصد مخالف بودند.

نظر پاسخ دهندگان به سؤال: «معماری زیارتگاه شهدای گمنام شهر ما با معماری اسلامی ایرانی تطابق دارد.» ۶۶ درصد موافق و ۸/۹ درصد مخالف بودند. نتیجه تجزیه و تحلیل داده‌ها و آزمون فرضیه تحقیق نشان می‌دهد که بین پراکندگی جغرافیایی زیارتگاه‌های شهدای گمنام در استان کهگیلویه و بویر احمد و ترویج ارزش‌های معنوی دفاع مقدس رابطه معناداری وجود دارد. این مؤلفه در مجموع بر اساس خروجی نرم‌افزار (جداول و نمودارها) با موافقت ۴/۵ درصد و مخالفت ۶ درصدی روبه‌رو شده است.

بالترین رتبه مربوط به سؤال «در اطراف زیارتگاه شهدای گمنام پیش‌بینی امکانات رفاهی نظیر (حسینیه، وضوخانه، فضای سبز و...) لازم و ضروری است.» با ۸/۸۹ درصد موافق و ۶/۵ درصد مخالف می‌باشد. پایین‌ترین درصد مربوط به سؤال «با توجه به بافت جمعیتی شهر ما، تعداد زیارتگاه‌های شهدای گمنام در آن به اندازه است.» با ۶/۵۶ درصد موافق و ۶/۲۸ درصد مخالف می‌باشد.

در هر صورت نظر پاسخ دهندگان ما را به این نتیجه می‌رساند که وجود زیارتگاه‌های شهدای گمنام در هر شهرستان به‌همراه ساخت امکانات رفاهی اطراف آنها مورد تأیید و تأکید آنها است. مؤلفه ارزش‌های معنوی دفاع مقدس

تأثیر پراکندگی جغرافیایی زیارتگاه‌های شهدای گمنام بر ترویج ارزش‌های معنوی دفاع مقدس.

نظر پاسخ دهندگان به سؤال: «شهدا را انسان‌هایی می‌دانم که برای ما و نسل‌های آینده الگو هستند.» ۳/۹۷ درصد موافق و ۳/۱ درصد مخالف بودند.

نظر پاسخ دهندگان به سؤال: «رمز موفقیت و پیروزی شهدا در ارتباط آنها با خدا بود.» ۶/۹۴ درصد موافق و ۱ درصد مخالف بودند.

نظر پاسخ دهندگان به سؤال: «زیارت شهدا روحیه ایثار و شهادت‌طلبی را در وجود انسان تقویت می‌کند.»

۸/۹۲ درصد موافق و ۸/۱۱ درصد مخالف بودند.

نظر پاسخ دهندگان به سؤال: «زیارت شهدا یاد خدا را در دل انسان زنده نگه می‌دارد.» ۹۴/۱ درصد موافق و ۱/۵ درصد مخالف بودند.

نظر پاسخ دهندگان به سؤال: «زیارت شهدا در عمل به دستورات الهی و پایبندی به دین (نماز، امر به معروف و نهی از منکر...) تأثیرگذار است.» ۸۹/۸ درصد موافق و ۲/۶ درصد مخالف بودند.

نتیجه تجزیه و تحلیل داده‌ها و آزمون فرضیه تحقیق نشان می‌دهد که بین پراکنش جغرافیایی زیارتگاه‌های شهدای گمنام در استان کهگیلویه و بویر احمد و ترویج ارزش‌های معنوی (دینی) دفاع مقدس رابطه معناداری وجود دارد. آزمون پیرسون نشان می‌دهد میزان χ^2 همبستگی بین دو متغیر پراکنش جغرافیایی زیارتگاه‌های شهدای گمنام و ترویج ارزش‌های معنوی دفاع مقدس برابر ۰/۳۲۵ می‌باشد که این مقدار با توجه به سطح آماری معنادار نیز می‌باشد ($p = 0.00$). نتایج کلی در مجموع بر اساس خروجی نرم‌افزار (جداول و نمودارها) با موافقت ۸۹ درصد و مخالفت ۲ درصد روبه‌رو شده یعنی اینکه گویه‌های این مؤلفه مورد تأیید پاسخ‌گویان قرار گرفته است. بالاترین رتبه مربوط به سؤال: «شهدا را انسان‌هایی می‌دانم که برای ما و نسل‌های آینده الگو هستند.» ۹۷/۳ درصد موافق و ۱/۳ درصد مخالف، می‌باشد.

سؤال: «زیارت شهدا در عمل به دستورات الهی و پایبندی به دین (نماز، امر به معروف و نهی از منکر...) تأثیرگذار است.» با نمره ۲/۶ درصد مخالف و ۸۹/۸ درصد موافق، نیز بیانگر تأثیرگذاری فراوان زیارتگاه‌های شهدای گمنام در پایبندی به دین و عمل به واجبات الهی می‌باشد.

نمره بالای پاسخ دهندگان به گویه‌های مربوط به مؤلفه ارزش‌های معنوی دفاع مقدس بیانگر اهمیت و نقش مهم و اساسی آنها در تربیت انسان‌های تراز شهدا می‌باشد. به نظر می‌رسد که این ارزش‌ها پایه و اساس سایر ارزش‌ها می‌باشند و اگر این‌ها در وجود انسانی تکامل پیدا نکند سایر ارزش‌ها نمی‌توانند در وجود انسان رشد پیدا کنند.

نتیجه کلی

با توجه به نظر پاسخ‌گویان در مورد سؤال: «در اطراف زیارتگاه شهدای گمنام پیش‌بینی امکانات رفاهی نظیر (حسینیه، وضوخانه، فضای سبز و...) لازم و ضروری

است.» که رتبه خیلی خوبی را در بین مؤلفه‌های متغیر مستقل با ۸۹/۸ درصد موافق، کسب کرده است، بیانگر تأثیرگذاری مکان‌ها است و اینکه وجود امکانات رفاهی در اطراف زیارتگاه‌های شهدای گمنام در جذب زائرین تأثیرگذار بوده و امری لازم و ضروری است.

نظر پاسخ‌گویان در مورد سؤال: «شهدا را انسان‌هایی می‌دانم که برای ما و نسل‌های آینده الگو هستند.» با ۹۷/۳ درصد موافق، امتیاز خیلی خوبی که پاسخ‌گویان به این سؤال در بین مؤلفه‌های متغیر وابسته داده‌اند نیز بیانگر آن است که شهدا برای ما و نسل‌های آینده الگوهای خوبی برای زندگی هستند و لذا لازم هست که یاد و خاطره شهدا به شکل‌های مختلف در جامعه زنده نگه داشته شود تا از این طریق بتوانیم در جامعه الگوسازی کنیم و راه شهدا، سبک زندگی شهدا و سیره شهدا را در بین مردم ترویج کرده و به نسل‌های آینده منتقل سازیم. این نتایج نشان می‌دهند که برای جذب زائران شهدای گمنام که بتوان از طریق تأثیرگذاری اماکن جغرافیایی، ارزش‌های معنوی دفاع مقدس را ترویج داد، ساخت امکانات رفاهی در اطراف زیارتگاه‌های شهدای گمنام و رعایت معماری ایرانی اسلامی در ساخت زیارتگاه‌ها در اولویت اول پاسخ‌گویان قرار دارد و از این طریق می‌توان جاذبه گردشگری ایجاد کرد و لذا افراد بیشتری به زیارت شهدای گمنام شرفیاب می‌شوند و بر اساس نظرات جغرافیایی در مورد تأثیرگذاری مکان‌های جغرافیایی از این طریق می‌توان حس و حال معنوی دفاع مقدس را به زائران منتقل نمود.

پیشنهادهات

با توجه به تأثیرگذاری مکان‌های جغرافیایی در روح، روان و رفتار انسان‌ها، پیشنهاد می‌شود مسئولین در انتخاب مکان مناسب برای تدفین شهدای گمنام دقت لازم را داشته باشند؛ زیرا انتخاب مکانی که برای عموم مردم قابل دسترسی باشد و رعایت معماری ایرانی اسلامی در ساخت زیارتگاه‌های شهدای گمنام و همین‌طور امکانات رفاهی اطراف آنها می‌تواند در جذب زائرین و گردشگران تأثیرگذار بوده و ما را به اهدافمان که حفظ و نشر ارزش‌های دفاع مقدس از طریق تأثیرگذاری این مکان‌ها هست نزدیک‌تر کند.

منابع فارسی

- ابن فارس، احمد (۱۴۱۱ق)، **معجم مقاییس اللغة**، بیروت: دارالجيل.
- اسدیان داوود و مهدی رائی (۱۳۸۹)، **نقش زیارت در بهداشت روانی و تعالی روح**، نشر مجموعه مقالات هم‌اندیشی زیارت، جلد دوم، قم.
- اسکندری، مجتبی، جعفری، احمد (۱۳۹۲)، **مدیریت دفاعی بر اساس ارزش‌های دوران دفاع مقدس**، بنیاد حفظ و نشر ارزش‌های دفاع مقدس پژوهشگاه علوم و عارف دفاع مقدس، تهران.
- اسماعیلی یزدی، عباس (الف) (۱۳۸۲)، **فرهنگ اخلاق**، قم: انتشارات مسجد جمکران.
- ترکی، اعظم (۱۳۸۷)، **مفهوم زیارت و نقش آن در بهداشت روانی و تعالی روح**، نشر مجموعه مقالات هم‌اندیشی زیارت، جلد دوم، قم.
- سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان کهگیلویه و بویر احمد، معاونت برنامه‌ریزی (۱۳۹۸)، **چکیده مطالعات برنامه آمایش سرزمین استان کهگیلویه و بویر احمد**، تهران: سازمان برنامه‌بودجه.
- سایت مرکز آمار ایران / www.amar.org.ir.
- سایت کمیته جستجوی مفقودین <http://www.tafahoseshohada.ir>.
- سبحانی، اسرافیل و میردريکوندي رحيم (۱۳۹۳)، **آثار روانشناختی زیارت در سلامت روانی زندگی انسان**، معرفت، ش ۲۰۵، ۳۰-۱۳.
- سعیدی رضوانی، عباس (۱۳۶۸)، **بینش‌های اسلامی و پدیده‌های جغرافیایی (مقدمه‌ای بر جغرافیای سرزمین‌های اسلامی)**، مشهد: بنیاد پژوهش‌های اسلامی.
- شربتی، مجتبی، پیری، هادی مراد (۱۳۹۷)، **آشنایی با علوم و معارف دفاع مقدس**، چاپ نوزدهم، قم: پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس.
- شکویی، حسین (۱۳۸۹)، **اندیشه‌های نو در فلسفه جغرافیا**، تهران: انتشارات گیتاشناسی، جلد اول.
- مطهری، مرتضی (۱۳۹۰)، **«هدف زندگی»**، تهران: انتشارات صدرا.
- مجموعه مقالات دفاع مقدس، ۱۳۷۳: ۱۱۳ - ۱۱۶.
- مظفر، حسین (۱۳۸۳)، **جامعه‌پذیری و نقش آن در درونی کردن ارزش‌ها**، ماهنامه تربیت، شماره ۱، مهر.
- مقدم، علیرضا (۱۳۹۰)، **نگاهی بر کتاب مزارت خوی**، دو فصلنامه گزارش میراث، مهر و دی، شماره ۶۳، از صفحه ۸۶ - ۹۱.
- یوسفی جولندان، منصور (۱۳۸۹)، **کارکرد مزارات و زیارتگاه‌ها**، نشر مجموعه مقالات هم‌اندیشی زیارت، جلد دوم، قم.

فصلنامه جغرافیای نظامی و امنیتی
سال دوم، شماره ششم، تابستان ۱۳۹۸

منابع لاتین

- John Small and Michael Witherick. A Modern Dictionary of Geography, Edward Aronld. 1990.
- Steve Pile (1996), The Body and the City. R outledge. p.1.